

РЕШЕНИЕ

№ 1613

гр. София, 20.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-Г СЪСТАВ, в публично заседание на осми март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Татяна Димитрова

Членове: Румяна М. Найденова
Гюлсевер Сали

при участието на секретаря Алина К. Тодорова
като разгледа докладваното от Румяна М. Найденова Въззивно гражданско дело № 20231100501774 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба, подадена от „Ф.И К.“ ООД, действащо чрез процесуалния си представител, срещу решение № 12596 от 11.11.2022г. по гр. дело № 25112/2022 г. на Софийски районен съд, 174 състав.

С цитираното решение е осъдено на основание чл. 55, предл. 1 ЗЗД „Ф.И К.“ ООД да заплати на А. Н. Н. сумата в размер на 1217,90 лв., представляваща платена от ищеца на ответника без основание по договор за потребителски кредит № 000- КН37645805/28122017 от 28.12.2017 г. и договор за поръчителство с „Г.К.“ ООД от 28.12.2017 г.

Във въззивната жалба се излагат подробни съображения, че решението е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства. Моли се решението да бъде отменено, а предявеният иск да бъде изцяло отхвърлен. Претендира се да се присъдят направените пред двете инстанции разноски.

В установения от закона срок, въззиваемият А. Н. Н., действащ чрез процесуалния си представител, е депозирал отговор на въззивната жалба. В него се излагат подробни съображения за неоснователност на въззивната жалба. Моли се решението на районен съд да бъде потвърдено, като му се присъдят сторените пред въззивната инстанция разноски.

Софийски градски съд, като обсъди събраните по делото доказателства, становищата и доводите на страните, съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира от фактическа

и правна страна следното:

Жалбата е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК и е процесуално допустима, а разгледана по същество - неоснователна.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо, налице е постановен диспозитив в съответствие с мотивите на решението. При произнасянето си по правилността на решението съгласно чл.269, изр. второ от ГПК и задължителните указания, дадени с т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по т.д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, въззивният съд е ограничен до релевираните във въззивната жалба оплаквания за допуснати нарушения на процесуалните правила при приемане за установени на относими към спора факти и на приложимите материално правни норми, както и до проверка правилното прилагане на релевантни към казуса императивни материално правни норми, дори ако тяхното нарушение не е въведено като основание за обжалване. Не се установи при въззивната проверка нарушение на императивни материално правни норми. Първоинстанционният съд е изложил фактически констатации и правни изводи, основани на приетите по делото доказателства, които въззивният съд споделя и на основание чл. 272 ГПК, препраща към тях, без да е необходимо да ги повтаря. По наведените във въззивната жалба оплаквания, въззивният съд намира следното.

В чл. 143 ЗЗП е дадено определение на понятието "неравноправна клауза" в договор с потребител. Там изрично е посочено, че за такава се счита всяка уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, а различните хипотези на неравноправни уговорки са неизчерпателно изброени в 19 точки на разпоредбата.

Според чл. 146, ал. 1 ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако не са уговорени индивидуално, като в алинея 2 от същата разпоредба е посочено, че не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им особено в случаите на договор при общи условия.

Такова разрешение е дадено и в Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, която е транспонирана в българското законодателство с чл. 13а, т. 9 от ДР на ЗЗП. Според чл. 3 от Директива 93/13/ЕИО неравноправни клаузи са договорни клаузи, които не са индивидуално договорени и които въпреки изискванията за добросъвестност създават в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора. Според Директива 93/13/ЕИО не се счита за индивидуално договорена клауза, която е съставена предварително и следователно потребителят не е имал възможност да влияе на нейното съдържание. Фактът, че някои аспекти от дадена клауза или някоя отделна клауза са индивидуално договорени, не изключва приложението на чл. 3 от Директивата към останалата част на договора, ако общата преценка на договора сочи, че той е договор с общи условия.

Когато продавач или доставчик твърди, че клауза от договор с общи условия е договорена индивидуално, негова е доказателствената тежест да установи този факт. В

тежест на жалбоподателя е да докаже и, че е било изпълнено изискването на чл. 10, ал. 1 ЗПК - договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора.

По делото не се спори, че договорът е бил сключен по електронен път. От събраните по делото доказателства може да се направи извод, че договорът е формуляр, който е бил подписан от ищеца при предварително посочени от кредитора условия, включително клаузата за предоставяне на поръчители в посочения 24 часов срок, както и дължимото се възнаграждение по сключен договор за поръчителство, като тази клауза е част от договора за потребителски кредит. Наред с това ищецът не е бил запознат с начина на формиране на ГПР и ГЛП като разходи по кредита. В общите условия не е посочено как се изчисляват приложимия лихвен проценти ГПР по ДПК във връзка изискванията на ЗПК. Ето защо, се налага извод, че ищецът не е бил наясно с начина на формиране на дължимото към кредитора възнаграждение, като не е имал възможност да влияе върху съдържанието на договора.

Не се установи с ищецът да е бил съгласуван и индивидуално уговорен размерът на възнаградителната лихва, поради което съдът приема за установено, че е бил налице стандартизиран бланков формуляр, чието съдържание е предварително изготвено от самия ответник. В тази връзка правилно СРС е отказал да приеме като доказателство по делото представения диск със записан разговор между ищеца и служител на дружеството. Редът за събиране на доказателства е друг. Жалбоподателят не е направил искане за СТЕ, която да възпроизведе разговора на хартиен носител. Такова искане не е направено и с въззивната жалба.

Съгласно чл. 21, ал. 1 ЗПК, всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна. В този смисъл, като не е включил възнаграждението за поръчителя в общата сума, дължима от потребителя, кредиторът е заобиколил изискванията на закона за точно посочване на финансовата тежест на кредита за длъжника, поради което клаузите от договора, касаещи общата сума за погасяване и годишния процент на разходите, са нищожни. И тъй като не е спазено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен съгласно чл. 22 ЗПК.

Настоящият състав счита, че споразумението за сключване на договор за поръчителство, също е нищожно на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД - поради противоречието му с добрите нрави, като освен това намира, че този договор е нищожен и защото посредством него се заобикаля императивната норма на чл. 19, ал. 4 ЗПК, установяваща максимален размер на ГПР. Видно е, че с поставянето на практически неизпълними условия за предоставяне на обезпечение по кредита, длъжникът съзнателно е доведен до необходимостта да сключи възмезден договор за предоставяне на поръчителство. Изискването за предоставяне на поръчителство при посочените в общите условия на

въззивника параметри, за кредит с главница 1050 лева, е на практика неизпълнимо. При тези обстоятелства за ищецът единствения възможен начин да получи кредит е сключването на договор за възмездно поръчителство.

На следващо място, както бе посочено и по-горе, договорът за предоставяне на поръчителство от 28.12.2017г. е нищожен поради противоречие с добрите нрави. С него, срещу поетото от „Г.К.“ ООД задължение за поръчителство по договор за потребителски кредит ищецът се е задължил да заплати възнаграждение на поръчителя в размер на 98.5 лева и 944.67 лева общо възнаграждение, при общ размер на всички плащания по кредита от 1050 лева. Защитата на потребителя като икономически по-слаб субект е закрепена в редица правни норми на националното законодателство, както и в специалния Закон за защита на потребителите.

Тъй като в чл. 145 ал.2 от ЗЗП законодателят е възприел разрешението, че съответствието между цената и предоставената стока или услуга не може да бъде предмет на преценка за неравноправност, съдът счита, че приложение следва да намерят общите правила, установени в ЗЗД. Съгласно константната практика на ВКС противоречие с добрите нрави е налице, когато сделката противоречи на общо установените нравствено етични правила на морала, когато се нарушава правен принцип, който макар и да не е изрично формулиран законодателно, спазването му е проведено чрез създаване на други разпоредби, част от действащото право. Понятието „добри нрави“ предполага известна еквивалентност на насрещните престации и при тяхното явно несъответствие се прави извод за нарушение, водещо до нищожност на сделката. Преценката за нищожност поради накръняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора.

Действително чл. 9 от ЗЗД предвижда свобода на договарянето, позволяваща на двете страни да направят конкретна преценка относно необходимостта от насрещните престации и тяхната взаимна еквивалентност, но все пак тази свобода се рамкира от приложимите към правоотношението законови разпоредби и от „добрите нрави“. Нарушаването на императивно поставените корективи води до нищожност на сделката.

В случая кредитоискателят е икономически по-слабият субект на правоотношението, за когото практически липсва каквато и да било свобода да договаря условията, при които „Г.К.“ ООД да му предостави поръчителство. В същото време поръчителят по договора, който е и икономически по-силният субект, разполага и със защитата на чл. 143, ал. 1 ЗЗД, която му дава възможност да иска от длъжника главницата, лихвите и разноските, които е платил, както и законна лихва върху платените суми от датата на плащането. Тоест поетия от поръчителя риск при предоставянето на поръчителство е напълно покрит от предвидената законова защита, а размерът на уговореното възнаграждение за предоставянето на поръчителство, е абсолютно необоснован и несъответен на този риск.

По изложените съображения съдът приема, че договорът за предоставяне на поръчителство е нищожен на две основания, предвидени в л. 26, ал. 1 ЗЗД – поради

заобикаляне на закона и поради противоречие с добрите нрави. Ето защо, и на основание чл. 23 ЗПК ответникът дължи само чистата стойност на предоставения кредит.

Въззивният съд намира, че искът с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД основателно е насочен срещу „Ф.И.К.“ ЕООД, тъй като сумата в размер на 98,50 лв. е получена от това дружество. Обстоятелствата, че тази сума е дължимо възнаграждение за предоставяне на поръчителство на „Г.К.“ ООД и че то е заплатено на последното дружество от страна на „Ф.И.К.“ ЕООД, са напълно неотнормими към основателността на процесната искова претенция. Извършеното плащане от въззивника в настоящото производство към „Г.К.“ ООД касае техните търговски отношения и не може да бъде противопоставено на въззиваемия.

С оглед установеното, че сумата за възнаграждение на поръчител е била заплатена по сметката на „Ф.И.К.“ ООД за погасяване на дълга по процесния договор за кредит, то при установената липса на основание за плащането ѝ, съдът счита, че материално-правно легитимиран да отговаря по иска е именно ответното дружество.

Поради съвпадане изводите на двете съдебни инстанции, решението следва да се потвърди.

По разносните за въззивната инстанция:

Въззиваемия е претендирал разноски на основание чл. 38 от ЗА вр. 78, ал. 1 ГПК вр. с чл. 273 ГПК. Във въззивното производство не е представен сключен договор на основание чл. 38 от ЗА, поради което и не следва да му се присъжда възнаграждение за тази инстанция.

Воден от изложеното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 12596 от 11.11.2022г. по гр. дело № 25112/2022 г. на Софийски районен съд, 174 състав.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване, съгласно чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____